Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 54(60) Vilnius, trečiadienis, 1929 m. lapkričio mėn. 13 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Lietuvių visuomenės, politikos ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina trečiadieniais ir šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1. Redakcija priima nuo 10 iki 12 val. Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks. 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat. **Užsienyje metams 1 doleris.** Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

Žodis korespondentams.

Kiekvienas laikraštis, jeigu jis nėra atskiros krypties, kaip pav., literatūros, filosofijos ir t.t. reiškėjas,—stengiasi atvaizduoti vispusišką gyvenimą, o visų pirma tos visuomenės, kurią jis atstovauja. To siekia ir mūsų laikraštis, stengdamasis sulig išgalių duoti Rytų Lietuvo lietuvių visuomenės gyvenimo vaizdą. Kad tai įvykdžius, reikalinga visų pirma kuotampriausias ryšys tarp laikraščio ir skaitančios jį visuomenės, kuri privalo rūpintis, kad laikraštis nepasiliktų pats vienas sau, be jos pagalbos. Tai matome visų pirma paėmę į rankas laikraštį, kuriame yra žinių iš visų gyvenimo sričių: iš viso pasaulio, iš N. Lietuvos, iš Vilniaus ir iš Rytų Lietuvos. Ar tos žinios, kuriomis dalijamės su skaitytojais, yra pilnos, sunku pasakyti. Be abejo, kad yra trūkumų, yra klaidų, bet kas jų nedaro.

Tarp tų trūkumų, kurie stengiamasi visomis išgalėmis prašalinti, yra dar netikslus mūsų korespondencijų sutvarkymas, del kurių dažnai tenka išgirsti nusiskundymų, o ir pačiai redakcijai neretai priseina laužyti sau galva, kas su jomis daryti.

Reikia pabrėžti, kad nuo pirmojo „Vilniaus Rytojaus" numerio pasirodymo, korespondencijų mums netrūko ir netrūksta. Bet gaunamos korespondencijos dažnai yra vienodo turinio, šabloninės. Gavus vienodų korespondencijų pluoštą, įvairink jas kaip nori, bet įvairumo nesudarysi ir skaitytojai, skaitydami jas, gauna įspūdžioi, kad ir visas mūsų gyvenimas Rytų Lietuvoje yra kažkodel vienodas, monotoniškas. Todel savaimi kyla klausimas: „Nejaugi iš tiesų mūsų visuomenės gyvenimas Rytų Lietuvoje taip suprastėjo, suėjo į vieną punktą, kad visas kraštas atrodo, lyg vienas kiemas?" Mano nuomone, taip blogai nėra. Rytų Lietuvoje mūsų visuomenės gyvenimas yra įvairus visais atžvilgiais, visose srityse. Tik nėra jo kam atvaizduoti spaudoje. O tai dažnai skaudžiai atjaučiame. Nesenai, pav. Švenčionių apskr. buvo savivaldybių rinkimai. Mūsų laikraščiui apie tai pranešta beveik išėjimo dieną. Padarėm, ką galėjom, bet buvo pervėlu. Tolimesnėse nuo paštų vietose prenumeratoriai gavo laikraštį jau rinkimams praėjus.

Tai liūdija apie stoką daugelyje vietų tampresnio ryšio tarp laikraščio ir skaitytojų. Tiesa, korespondenciju, kaip minėjau, gaunam, bet jose paduodamos žinios dažnai yra nepilnos, nedasakytos ir todel sunku dasiprotėti, ką korespondentas norėjo paskelbti. O iš tiesų, korespondencijos, kuriose atsispindi visas kultūrinis, ekonominis ir visuomeninis mūsų krašto lietuvių gyvenimas, turi didelės reikšmės. Ir į jas privalome atkreipti domę. Kad daug nelaukėjus, tiesiog kreipiamės į mūsų korespondentus prašydami rašant korespondencijas prisilaikyti nors šių nurodymų: 1) rašyti ant vieno puslapio, kitą paliekant tuščią, 2) rašyti rašalu aiškiai ir suprantamai, ypač vardus ir pavardes, 3) paduoti vietą, būtinai: sodžius, valsčius ir apskritis, 4) data, t. yra metai, mėnuo ir diena, 5) rašyti trumpai, suminint tik pačius faktus, atsitikimus, 6) neisileisti į poeziją, 7) vengti asmeniškų užgauliojimų prisimenant, kad laikrašty rašoma tik visuomenės reikalais, o ne pavienių asmenų, 8) būtinai paduoti savo vardas pavardė, ar kad bent Redakcija žinotų, 9) rašyt kuo greičiausiai po įvykio, o nelaukt kelių mėnesių.

Dar kyla klausimas, apie ką rašyti? Apie viską, pav. apie mokyklų, draugijų, jaunimo gyvenimą, apie ekonominę padėtį, nelaimingus atsitikimus, visokius didesnės reikšmės įvykius ir tt. Žodžiu, svarbu, kad korespondencijose atsispindėtų pilnas mūsų krašto lietuvių gyvenimas, o kad tą atsiekus, reikia visiems tuo daiktu rūpintis, kiek galint teikti žinių laikraščiui, kuris pasistengs jas sunaudoti mūsų visuomenės gyvenimui atvaizduoti, o tuomet ir iš laikraščio bus daugiau naudos.

R. Mackevičius.

Varšuvos Seimas.

Pereitame numeryje mes minėjome apie įvykius, kurie buvo Varšuvos seime. Dabar, geresniam tų įvykių nušvietimui, dedame dar Seimo pirmininko p. Dašinskio laišką, pasiųstą p. Respublikos Prezidentui.

Pone Prezidente!

Norėdamas painformuoti Poną Prezidentą apie tam tikro L. K. ponų karininkų skaičiaus demonstraciją Seime spalių 31 d., atvykau Pono Prezidento prašomas lapkričio 3 d. 12 val. į Rūmus ir stengiaus išpildyti tą mano uždavinį besikalbant dvi valandas.

Pasižadėjau dar patiekti Ponui Prezidentui maršalo (Seimo *Red.*) sargybinių tardymo protokolą. Atsiunčiu jį šiandieną.

Išlyginti prieš Poną Prezidentą mano ir p. Maršalo Pilsudskio nuomonių priešingumus sutrukdė p. Maršalas Pilsudskis, įžeisdamas mane netinkamai oficialiame PAT'O pranešime, paskelbtame lapkričio 3 d. (mes jį patalpinome pereitame numeryje. *Red.*)

Tuomet parašiau laišką Ponui Prezidentui. Po to laiško prašei manęs, Pone Prezidente, atvykti į Rūmus.

Rūmuose būdamas sakiau, kad kraštas reikalauja ramybės ir viduje tvarkos, ypač del sunkios ūkiškos būklės.

Del žinomų politinių santykių prašiau, Pone Prezidente, paleisti Seimą arba pakeisti Vyriausybę,

Negalima laikyti Seimas ir koneveikti (poniewieranie) jis ligi pakutiniųjų ribų. Ne tik atstovų, bet ir visos tautos savigarba tokio reginio nepakęs.

Pono Prezidento kviečiamas atvykau, tačiau su p. Maršalu Pilsudskiu ne Seime nekalbėsiu.

Į įžeidimus atsakau ramia panieka. Malonu man pranešti Ponui Prezidentui, kad panašiai, kaip aš, del įžeidimų, kurie krinta iš didikų lūpų, pradeda mąstyti ir jausti milijonai padorių lenkų.

Lenkijos Respublikos Seimo Maršalas

(—) *Daszyński's.*

Lenkijos seimo dauguma partijų savo rezoliucijose užtaria seimą ir reiškia, nepasitikėjimą Switalskio kabinetui. Darbininkai vienos dienos streiku norėję parodyti savo politišką nusistatymą dabartiniu momentu. Maršalui Dašinskui iš visos Lenkijos endekų ir socialistų-pepesų organizacijos atsiuntusios daug telegramų savo užuojantą reikšdamos.

Prasideda akcija.

„Vil. Ryt." 51 numeryje suminėjome kunigų susivažiavimą, pabrėždami, kad klausimo, ar tinka šių dienų apystovos tokiam susivažiavimui, nesiimame rišti, ir pateisinome miestiečius kunigus, kad nesiima tokios iniciatyvos.

„Słowo" pati lietuvių ir baltarusių kunigų susivažiavimo mintis labai nepatiko. Išdrožė pamokslą apie nacionalizmą ir jo žalingumą Bažnyčiai, kaltina mus, šio krašto lietuvius, už reikalavimą lietuvių kalbai prideramos vietos bažnytinėse pamaldose, nes tai, anot „Słowo" priešinasi Visuotinės Bažnyčios interesams. Del lietuvių ir baltarusių kunigų atskiro susivažiavimo, sako kad jie nėra Bažnyčios kanonais numatyti, mums jie rūpi tik tam, kad skaldyti katalikiškąjį darbą. Galop sako, kad esame tik paviršutiniai susipažinę su bažnytiniais dalykais, nežinome, kad neužilgo bus Sinodas, kad kas trečiadienis esti Vilniaus kunigų susirinkimai.

Ir yra kam mokyti kitus. „Słowo" prisegė savo mėgiamąjį nacionalizmą mums ir dar, kaip vaikėras, užsislėpė už kanonų. Matyt „Słowo" bendradarbiui tenka net trečiadieniais buvoti metropolijos selėse ir jis puikiai gali žinoti, kad ligšiol ten lietuvių ir baltarusių reikalais nieko gera nenutarta ir nepadaryta, o visa tų „salių" katalikų akcija ligšiol buvo varoma ne tik tautininkų, bet endekų dvasiojė. Nepatinka tokia kryptis net „Słowo" šalininkams, bet visa tai, kas daroma prieš lietuvius ir baltarusius, „Słowo" ir jo sėbrai norėtų dar padidinti. Prisidengia „Słowo" ir Dievu. Geriau apie tai tylėtumėte. Visi tiromai savo juodus darbelius norėdavo taip pridengti. Kaip „KAP'e", taip ir „Słowo'e" yra ta pati nacionalizmu persisunkusi dvasia ir jį iš ten reikėtų kuo greičiausiai pašalinti, jei tikrai rūpi katalikiškoji akcija.

Bet akcija prieš mus jau pradėta. Pasakė apie tai ir „Słowo". Jos lauksime.

Kiek „Słowo" redakcija yra susipažinusi su bainytiniais dalykais, pakankamai galima spręsti iš to, kad žodį „Kościoła" visuotinės Bažnyčios reikšmėje rašo maža raide. „Magister cura te ipsum" arba lietuviškiau: „Vėpla, žiūrėk, ką pats darai".

Vytauto D. iškilmės ir žydai.

Lietuvos vyriausias rabinas dr. Šapiro išleido atsišaukimą į visus Lietuvos rabinus, kuriame kviečia juos kuo veikliausiai dalyvauti Vytauto Didžiojo jubiliejaus minėjime ir organizuoti žydų visuomenėj atatinkamus komitetus, kurie atvira širdimi ir gausia ranka duotų kuo daugiausia paramos iškilmingam jubiliejaus minėjimui. Tai primenama ir visai žydų visuomenei. Dr. Rubinšteinas, „Idišė Štime" redaktorius, vyr. Vytauto komiteto vicepirmininkas, jubiliejaus rucšimo mintį plačiai populiarizuoja žydų visuomenėje per spaudą.

POLITIKOS APŽVALGA.

Prancūzų naujoji vyriausybė su Tardieu priešaky paskaitė prancūzų parlamente savo programinį pareiškimą. Pažymėjo, kad po karo prancūzai sutvarkė savo biudžetą iki lygsvaros, pasiekė pastovios valiutos į savo skolas aptvarkė. Dabar prancūzai siekia taikos visame pasaulyje ir laikysis Haagoje priimtų sutarčių. Ketina palaikyti geresnius ryšius su labiau draugingomis prancūzams tautomis. Vyriausybė ketina sumažinti mokesčius, nevartoti prievartos ir gerbti sąžinės laisvę. Tik vieno dalyko vyriausybė prašė, kad parlamentas duotų galimybę vyriausybei dirbti ir pasitikėtų ja. Tuoj po to socialistas Varenne paklausė, ar naujoji vyriausybė priima visas Hagos sutartis. Tardieu atsakė: taip. Tada Boullon'as smarkiai ėmė peikti Haagos sutartis, ragino pirma Prancūzijos sienas sustiprinti, paskui evakuoti Pareinės kraštą ir daryti kitokius vokiečiams nusileidimus. Dabar, jo nuomone, visa atvirkščiai daroma. Daug kas jam parlamente plojo. 260 balsų prieš 210 parlamentas nutarė atidėti naujosios vyriausybės kritiką kitam pasėdžiui. Jau paaiškėjo, kad naujoji vyriausybė parlamente pritarimą gavo 310 balsų prieš 210.

Vokiečių derybos su lenkais artinasi prie galo. Prekybos sutartis, anot prancūzų laikraščio „Petit Journal", yra naujo vokiečių užsienių reikalų ministerio Kurcius'o pasisekimas. Jis su vokiečių atstovo Varšuvoje p. Rauscherio pagalba padarė su Lenkija pirmą sutartį.

Lenkija išsižadėjusi savo teisės išpirkti Vokietijos pavaldinių žemes, taip pat išsižadėjusi likviduoti atimtose nuo Vokietijos žemėse vokiečių turtą. Abi valstybi atsisakė nuo karo atlyginimų. Toji sutartis turėsianti didelės reikšmės tarptautinėje politikoje. Dabar Haagos sutartims vykinti nebus kliūčių. Iš to jau aišku, kodel vokiečiai taip skubinosi susitarti su lenkais. 80 tūkstančių vokiečių Lenkijoje dabar jau nesibijos netekti savo žemės. Toliau vokiečių laikraščiai norėtų, kad seimo atstovo vokiečio Ulitzo byla būtų nutraukta ir kad vyvada Gražinskis būtų pašalintas iš Silezijos.

Rusijos komunistų - socialistų rojų apleidžia 10 tūkstančių vokiečių. Iš Sibiro ir nuo Volgos suvažiavo jie Maskvon ir laukia nesulaukia leidimo važiuoti toliau. Vokiečiai aiškiai mato, kad rusai vis giliau brenda į komunizmo balą ir kad su jais nėra jau galimybės gyventi ir ramiai dirbti. Daug profesorių ir akademikų pašalinta Rusijoje nuo mokslo darbo. Darydami kratas mokslo akademijoje bolševikai radę daug svarbių dokumentų. Tarp jų rasta caro Mikalojaus II nuo sosto atsisakymo dokumentas.

Pietųslavijoje prasidėjo teroras. Zagrebe suimta 269 chorvatų veikėjai. Jų skaičiuje bankų direktoriai ir profesoriai. Lapkričio 1 ir 2 d. vyriausybė uždraudė chorvatams pagerbti tautos didvyrius. Kapinės buvo kariuomenės ir policijos apsiaustos. Nuo kapų policija nuėmė vainikus. Neleista taip pat pagerbti serbų užmuštojo Stepono Radičiaus. Žodžiu, serbams, prancūzams ir rusų caristams Pietųslavijoje susibroliavus, katalikams chorvatams nėra ko gera iš jų laukti.

Kuo skundžiasi lenkų mokytojai?

„Słowo“ Nr. 253 įdėjo dviejų sodžiaus mokytojų raštus. Pirmas rašo: „Numetęs karišką mundyrą stojau mokyklų armijon ir esu senas žvirblis. Mokinu senoje griuvančioje pirkioje. Gyvenu tame pat name, kambariuke dviejų metrų pločio. Gruodžio m. sugedo mokykloj pečius. Daugiau mėnesio mokinau šaltame kambaryje. Valsčius atsiuntė darbininką, pataisė ir vėl nugriuvo kaminas. Dideli šalčiai pertraukė mokslą. Aš prisiglaudžiau kareivių sargyboje. Vis delto vedžiau vakarinius suaugusiems kursus.

Pavasarį sugrįžau savo butan. Prasidėjo mokslas ir kova su pelėmis, blakėmis ir kitais gyviais. Suėdė žemėlapius, valdiškus dienynus ir mokyklos raštinę. Knygyną vasarai sukroviau avilin, šėpos nebuvo. Sugrįžęs radau tik gabalus. Dirbu toli nuo miesto. Jokios paguodos, tik vaikai. Gydytojas neparodo akių. Vaikai serga. Mokyklos ūkis baisioj padėty.

Norėtum daugiau mokslo, kur jį gausi? Mokytojų seminarijoje? Šiandie seminaristui uždarytas kelias mokyti aukštesniuose pradžios mokyklos skyriuose. Tam reikia baigti vienų metų aukštesnis mokytojų kursas. Žodžiu, daroma mokytojų armija be pasiruošimo veikti.

Mokytojas negali būti priklausomas nuo kiekvieno vaito. O vizitacija! Kartą į metus įpuls inspektorius mokyklon valandėlei, pagadins mokytojo ir mokinių dirksnius ir skrenda toliau, į dieną suvizituoja kelias mokyklas. Tai tik mokytojus atšaldo nuo darbo. Tokios vizitacijos neduoda gerų rezultatų. Inspektoriai nepalaiko su mokytojais ryšių“.

Kitas lenkų švietimo darbuotojas atsiliepia del švietimo darbo sodžiuje. „Tas darbas sodžiuje madoje. Tik mokytojai, daug nekalba, bet savo darbą veda. Visokie savivaldybių atstovai tveria komitetus, balsiai reklamuojasi, daro susirinkimus, tautos šventes. Pasižiūrėti vietoje — visa daro mokytojai ir apie juos niekas nė pusės žodžio, visi tyli. Platesnė visuomenė girdi apie valsčius, komitetus ir kitokias švietimo organizacijas, negirdi tik apie mokytojus ir jų veikimą“.

Tai tokie nusiskundimai gana dažnai pasigirsta iš lenkų mokytojų tarpo. Buvo jų ir prieš vietos gyventojus lietuvius, kad nenori semti kultūros jų mokyklose. Vis tik pačių lenkų mokytojų balsai rodo, kokioje padėty yra mūsų krašte valdiškosios mokyklos ir kiekvienam kyla klausimas, kodel gi iš mūsų mokyklų taip stropiai reikalaujama ir butų tinkamumo, ir mokytojų pilnų kvalifikacijų ir visų gydytojo liūdymų, o prižiūrimos jos ne tik ponų inspektorių, bet ir vietos valdiškųjų mokytojų, ir vietos policijos, ir vaito ir kitokių „švietimo veikėjų“, kurie ne kartą sutrukdo mokytojams patvirtinimus ir mokykloms koncesijas.

Vilnėnas.

Ar pažįsti Lietuvos kraštą? Už upės matosi garsiosios Dubičių pilies griuvėsiai, apie kuriuos vietos žmonės pasakoja įvairiausių padavimų. Dubičių (Kaniavos vals. Viln.-Trakų apskr.) apylinkė pasižymi nepaprastai gražiais gamtos vaizdais.

Sveikatos kampelis.

Chroniškas skilvio kataras.

Aštrūs skilvio susirgimai atsikartodami įsisenėja ir pavirsta chroniška liga. Kartas nuo karto netikėtai pilvas „pagenda“ ir blogai virškina. Nors ligonis apetitą ir turi, tačiau pastebimi jame nukrypimai nuo normalaus apetito: jis jaučia patraukimą prie aštrių, erzinančių valgių (surių, rūkščių ir t. t.), greit pasisotina ir paskui skundžiasi sunkumu, bloga savyjauta, neaiškiais pilvo sopuliais ir t. t. Pilvas išsipučia. Ypač blogai jaučiamasi po riebaus valgio, žirnių, kopūstų, žalių vaisių. Kai kas pradeda nemėgti pieno, kiaušinių, mėsos. Liežuvis pas tokius chronikus esti paprastai nešvarus, baltas ar gelsvas, arba padengtas raudonais taškais. Iš burnos nemaloniai atsiduoda, dantys apdengti gelsvomis nuosėdomis, seilių gamyba padidėjusi. Pavalgęs ligonis skundžiasi nemalonumu, mieguistumu, galvos sunkumu, darbo nenoru. Ligonis bijo kai ko paimti burnon, kad tai jam nepakenktų, žiūrinėja veidrodyje savo liežuvį, valo jį nuo gleivių, manydamas, kad tai palengvins virškinimą. Ligai ilgesnį laiką besilaikant žmogus pradeda liesėti, jėgos nykti. Karščio paprastai nebūna.

Liga, tai silpnėdama, tai vėl sustiprėdama, tęsiasi ištisais mėnesiais ir metais. Išsigydžius ji vėl gali atsikartoti ar tai dėl valgių neatsargumo ar perkelimo. Toks ligonis dažnai beveik visą gyvenimą priverstas užlaikyti dietą — susilaikyti nuo tokių ar kitokių valgių.

Įsisenėjusi skilvio sloga paeina paprastai nuo atsikartojančios aštrios slogos. Palinkimas prie šios ligos paeina taip pat nuo nenormalumų kraujo srityje (mažakraujystė ir kt,) ar nuo kai kurių organų susirgimų (jaknų, inkstų, blogų dantų). Serga ja dažniausiai jau pagyvenę žmonės, seniai, asmens, kurie yra priversti daug sėdėti (valdininkai, literatai ir kt.), dažniau serga ja turtingesnieji, negu beturčiai, dažniau išlepinti ir abelnai žmonės *nesilaikantieji saiko valgyme ar gėrime. Gituokliai,* o tai pat ir tie, kurie *daug savo gyvenime suvartoja vaistų,* labai dažnai turi chronišką skilvio slogą.

Gydymas — čia jau tik gydytojo dalykas. Be gydytojo galima tik patarti štai kas: prisilaikyti saiko valgyme—valgyti tiek, jog pavalgius pasiliktum puskilkio. Valgiai turi būti lengvai virškinami, jei ligoniui patinka pienas, tai gali daugiausia pieniškais valgiais ir maitintis. Kai kam gelbsti *soda* (arbatinis šaukštukas su vandeniu prieš valgį). Sodos vietoj galima dar imti (milteliais arba ritinėliais) prieš valgį *magnesii perhydroli 0,50.* Visus šiuos vaistus galima vartoti laiks nuo laiko. Turtingesnieji važiuoja gydytis mineraliniais vandenimis užsienin (Karlsbadas, Emsas Kissingenas).

P. K—čius.

— Gvatemalos respublikoje (Centralinė Amerika) išsiveržė Santa Marija vulkanas; apie 400 žmonių sudegė lavoje.

Prisikėlimo bažnyčia.

Lietuvos arkivyskupas metropolitas patvirtino inž. Reisono išdirbtąjį Tautos paminklo — Prisikėlimo bažnyčios—projektą. Panašios bažnyčios visoje Lietuvoje ir net visame pasaulyje nėra. Labai savotiškas bus bokštas, kuriame bus daugybė lietuviškų kryžių — koplytėlių ir spiralinių ellių. Bokšto viršūnėje didžiulė Kristaus stovyla. Bažnyčios apačia apskrita. Bažnyčios sienos zigzaginės. Šviesa per langus į bažnyčią eis pastrižai. Langų bus 40. Bažnyčios viduryje eis keturios eilės kolonų. Jų viršus bus sujungtas gražiai suderintais laukais. Bažnyčios vidury didžiulė kopula. Bažnyčioje galės tilpti 6000 žmonių. Bokšto aukštis 83 metrai. Statymas atseis virš 3 milijonų litų. Komitetas pradžiai jau turi 500 tūkstančių litų.

Laiminant Švenčiausiuoju aukštas bokštas bus nušviečiamas elektra, tai iš tolo gyventojai galės matyti ir tuo metu pasimelsti. Penkios eilės kolonų ir laikyti primins penkis amžius. Penki amžiai sueina nuo Vytauto Didžiojo mirties, nuo Lietuvos krikšto ir penkis amžius Lietuva neturėjo nepriklausomybės. Šis paminklas pilniausiai atvaizduos religinę ir tautinę lietuvių dvasią. Todel bus daroma visos išgalės šiam gražiam paminklui pastatyti. Visų Šventųjų dieną pradėta rinkti aukos šiai Prisikėlimo bažnyčiai.

— Jeruzalėje du arabai pasmerkti mirti už nužudymą rabino Kastelio Hebrone sumišimo metu.

— Vokietijoje susekta šnipų organizacija, kuri rinkdavo žinias apie kariškas jėgas ir pramonę. Toje organizacijoje dalyvavo parlamento atstovai ir šiaip žymūs asmens.

Šv. Jono bažnyčia Vilniuje.

Prie seniausiųjų Vilniaus bažnyčių priskaitoma ir šv. Jono bažnyčia. Savo majestotiškumu, ypač šv. Jono dienoje, ji sužavi žmogų: tada ji gėlėmis išpuošta, vainikais apkabinėta, šimtai spalvotų vėliavų plevėsuoja, tūkstantinė minia traukia šventus himnus, kvepiąs smilkylas rūksta, vaikučiai gėlėmis takus barsto. Tą bažnyčią gotų stiliuje pradėjo statyti Jogaila, ir darbas tęsėsi 40 metų, 1571 m. vel ji atnaujinta ir padidinta. Bet per remontą nutrinta nuo sienų patys gražiausieji paveikslai, kuriais išdabintas buvo bažnyčios vidus, nudraskyti papuošalai, gotų (smailiomis viršūnėmis) langai ir tie nudaužyti. Taip ir žuvo visa senoji dailė. Vargonai, didžiausi visoje Lietuvoj, atvežti iš Polocko.

Bažnyčios frontinė siena gražiai atrodo nuo Gidimino kalno: iš šiaurų, suktų Vilniaus gatvelių auga aukšti namai su stogais, vienas už kitą smailesniais. Tarp tų rūmų, smailių stogų lyg paminklas milžinas šv. Jono bažnyčia su gotiškais langais. Sienoje stogeliu nuo lietaus pridengas Nukryžiuotasis, geležinių gėlių tvorelės apsuptas. Apačioj Pilies gatvėje žmonių minios plaukia tik plaukia. Jauni studentai, profesoriai — seneliai lenkia Jam galvas, blizgą karininkai ir šiaip didikai nusiima Jam kepures.

Kitoje jos pusėje didelis kiemas su šimtamečiais medžiais. Aplink jį Universiteto, aukštosios mokyklos, rūmai su parašu ant durų „Mokslas, Tėvynė ir Dora“. Jis primena jaunuoliams jų tikslą, ypač tiems, kurie gyvenime besidaužydami užmiršo, kam gyvena. Čia kadaisiai mokinosi skaitlingas Žemaitijos jaunimas, jų tarpe garsiausi Simanas Daukantas, Sim. Stanevičia ir Vyskupas Motiejus Valančius, kurie rūpindamiesi apginti nuo pražūties savo kalbą, rašė lietuviškai knygas, tyrė mūsų praeitį. Pirmieji du, save užmiršę, darbavosi tautai, vysk. Valančius gi sekdamas vyskupą Arnulpą Giedraitį, didelį savo tautiečių mylėtoją, steigė parapijose liaudies mokyklas, platino per kunigus šviesą, o spaudai uždraudus buvo knygų iš Prūsų gabentojų - knygnešių - vadas. Visų jų lankytasi šitoje bažnyčioje ir skaityta virš durų parašas „Fundavit Ladislaus Jagiello“. Aukštai virš to parašo du klupį angelai ir šone 80 metrų aukštumo 5 aukštų bažnyčios bokštas. Jis stovėdamas virš miesto sostinei primena, kad Vilniaus ateitis tik tada bus laiminga, jei atsiras daugiau darbštaus jaunimo, kurs mokės pakilti aukščiau žemės ir pradėti darbą su Tuo, be kurio leidimo nei viena iš milijonų žvaigždutė neužges ir plaukas nenukris.

Viduje pro spalvotus langus veržiasi spalvota šviesa ant marmuro altorių. Gražiausias jų didysis altorius, kuris iki pačių lubų išlipdytas gipso gėlėmis, angelų stovylėlėmis. Sidabro cimborijoj atvaizduota paskutinioji vakarienė, šonuos 12 sidabrinių stulpų apaštalų atminčiai. Viršuj gipso reliefas (paveikslas): Šv. Jonas krikštija Išganytoją, toliau įvairūs šventieji. Čia randasi net 13 altorių: Jono Krikštytojo, Jono Apaštalo, Jono Nepamukėno, šv. Panelės, šv. Kazimiero, šv. Juozapo—šv. Panelės Sužieduotinio, Dievo Motynos, šv. šv. Mykolo, Petro ir Paulio, Onos, Kotrynos ir Barboros.

Po kairės nuo dūrų 1828 m. pastatytas Vilniaus Universiteto rektoriaus vysk. Stroinauskio paminklas, kurio lentoje iškalti aukso raidėmis jo nuveikti darbai. Toliau kiek sienoje 1899 m. pastatytas paminklas mūsų poetui Adomui Mickevičiui. Jis mat rusų ištremtas iš savo tėvynės Lietuvos visą amžių jos ilgėjosi. Tėvynė, kaip jis sakė, tai sveikata; praradai ją — neturi gyvenimo, praradai tėvynę—nustoji laimės, nebranginadamas laisvės savo teisių, taip ir liksi kitų pastumdėliu. Toliau Edvardo Odyńco paminklas ir ant vargonų Stanislovo Moniuškos. Šis kompozitorius, pats sužavėtas lietuvių liaudies dainų, jų melodijas (balsus) įpynė į savo kūrinius. Čia pat jis, kaipo vargonininkas, subūrė visus Vilniaus vargonininkus vienon draugijon ir ilgą laiką jiems vadovavo.

Bažnyčios šonuose yra 7 atskiros koplyčios: Dievo Kūno koplyčioj brangus Trakų vaivados Tado Oginskio paveikslas; mat tas vaivada bažnyčiai paaukavo 12000 auks. Nekalto Pradėjimo koplyčioje būna Viešpaties grabas. Toliau koplyčios: šv. šv. Onos ir Cicilijos, giesmininkų ir muzikantų patronių, Stanislovo, Kozmo ir Damijono, Barboros ir Studentų Koplytėlė, kur rinkdavos aukštųjų mokslų jaunuomenė klausyti Dievo žodžio garsaus pamokslininko Petro Skargos, sugriaudinusio ir akmens širdis žmones.

Vilniuje seniau veikė keletas brolijų, kuriems vadovavo didelio mokslo dvasiškiai. Viduramžiuose įvairūs amatininkai – kalviai, batsiuviai, skutikai-kirpėjai, aukso daiktų liejikai — turėjo čia savo patronus, kurių dieną švęsdavo visoj apylinkėje to patrono globojamieji. Kuriems jų geriau gyventi sekėsi, tas amatininkų cechas (draugija) brangiomis dovanomis—auksu ir sidabru—puošdavo savo patronų altorius.

Netolimoj praeity skambėjo šioj bažnyčioje lietuvių kalba, kuri dabar palaidota, nors mūsų tautos tėvui D-rui Jonui Basanavičiui vadovaujant ilgai dar ginta mūsų paminklos kalbos teisės, mūsų, nuskriaustųjų skundai pasiekė net Popiežiaus sostą. Dabar kasmet universitete mokslui prasidedant susirenka čia ir lietuvių studentai padėkot Aaukščiausiam už visas Jo malones ir paprašyti sveikatos ir pasisekimo tiems, kurie ne vieną jų ištraukė iš sodžiaus vargingos pastogės ir pristatė į mokslo žmonių eiles.

D—lia.

Pasakyk, merguželė!

Pasakyki, merguželė,
Pasakyki tu, jaunoji,
Ko tu sėdi prie langelio,
Ko tu liūdi kasdienelę?

Gal tau gaila vasarėlės
Ir šaltųjų jos dienelių?
Gal tau gaila lelijėlės
Ir baltųjų jos žiedelių?

Nei man gaila vasarėlės,
Nei šiltųjų jos dienelių,
Nei man gaila lelijėlės,
Nei baltųjų jos žiedelių!

Tik man gaila bernužėlio,
Tik man gaila to jaunojo,
Kurs karužėn jau išjojo,
Mane kitam dovanojo!

Tik man gaila tų žodelių,
Kuriuos aš su juo kalbėjau!
Tik man gaila tų dienelių,
Kuomet aš su juo liūdėjau.

1929—X—3 d. *J. Kuzminas.*

KORESPONDENCIJOS.

Viln.-Trakų apskr.

Jasauščizna, Kaniavos vals. Švietimas plečiasi. Laikraščių „Viln. Rytojaus" gauname 9 egz., „Jaun. Draugo" 2 egz., „Vilniaus Šviesos" 1 ir „Życie Ludu" 1. Turime savo Šv. Kazim. Dr-jos skyrių ir knygynėlį su 150 egz. knygų. Taipogi turime savo Ūkio Ratelį, prie kurio yra prisirašę aplinkiniai sodžiai. Mokyklos sodžiuje neturime, bet mūsų vaikai lanko Kaniūkų „Ryto" mokyklą, kuria ir tėvai ir vaikai yra patenkinti.

Riešutys.

Bieliūnai, Kaniavos vals. Nors mūsų maža yra ir visokie vargai spaudžia, bet šiaip taip gyvename. Auga mūsų jaunimas ir noriai mokosi savo dainų. Už kelių metelių užlies savo kaimelį lietuvių dainelėmis. Duok, Dieve, tik sveikatos sulaukti. Tėveliai turi daug bėdos su mumis, vaikeliais. Nega i sulaukti savo mokyklai mokytojo, o esamas mokytojas visokiais būdais gązdina ir siunčia pakvietimus leisti vaikus pas jį mokytis. Štai kaip kartą atsitiko. Mokytojas davė nunešti pakvietimus (wezwanie) mokyklos namų savininkui p. R. Jatkevičiui. Šis bijodamas, kad šluota neatvanotų, nenešė pirkion, tik pas langą ant stulpelio padėjo ir kitu šakaliu prikalė. Išėjusi šeimininkė rado popierį ir susitikusi mokytoją padėkojo: „ačiū Tamstai! kai išėjau, tai ir popierio radau".

Vaikelis.

Švenčionių apskr.

Reškutėnai, Kaltinėnų vals. Nuo šių mokslo metų pradžios mūsų sodžiuje veikia dviklasė mokykla, kurios praplėtimui, berods, daugiausiai pasidarbavo „Ryto" mokyklos mokytojas p. N. Jasiulionis. Įsteigus vieton vienaklasės „Ryto" mokyklos dviklasę, prisėjo ir antro mokytojo paieškot. Nežinome kokiu būdu, bet gana to, kad gavome antrą mokytoją iš inspektoriaus. Atvykęs lenkų mokytojas ėmė mokyti aukštesnius skyrius, o ligšiolinis „Ryto" mokytojas p. N. J. žemesnius skyrius. Kum tas buvo reikalinga nežinia. Tačiau tai vargiai išeis mūsų mokyklai į sveikatą.

Kanapinskas.

Mikalavėlis, Ceikinių vals. Lietuvių Šv. Kazim. Dr-jos skyriaus valdyba nutarė kitais metais statyti Vytautui D dž. paminklą. Tam tikslui išrinko 3 asmenų (M. Kraujelis, K. Šimėnas ir K. Gobis) komitetą, kuris turės rūpintis: 1) kiekvieno lietuvio troboje įtaisyti Vytį ir Vytauto Didž. paveikslą, 2) Kalėdų ir Naujų Metų laiku surengti eglutes ir prie jos plačiai nušviesti susirinkusiems vaikams ir suaugusiems Vytauto Didž. nuopelnus mūsų tautai, 3) raginti užsiprenumeruoti kuo daugiausia laikraščių, ypač „Viln. Ryt." ir „Jaun. Draugo". *V. M.*

Red. prierašas. Šis Mikalavėlio gyventojų sumanymas pagerbti mūsų Didvyrio atmintį yra labai malonus reiškinys ir tikimės, kad ir kiti Rytų Lietuvos sodžiai paseks tuo gražiuoju pavyzdžiu.

Ašmenos apskr.

Byliai, Dzeveniškių vals. Sodžiuje yra susikūręs „Ūkio Ratelis", Šv. Kazimiero Dr-jos skyrius ir antri metai, kaip gyvuoja „Ryto" mokykla, kuria tėvai labai patenkinti. Spalių mėn. 25 d. buvo atvažiavęs iš Šv. Kazim. Dr-jos prelegentas su kinu. Žmonės tuo labai patenkinti. Bet prie to ar nereikėtų prelegentams daugiau paruošti ir lengvo turinio paskaitų iš mūsų praeities ir visokių mokslo šakų ir duoti skyriui nurodymų apie veikimo sritį.

Vietinis.

Lydos apskr.

Benekainiai. Ši parapija yra mišri, bet pamaldos bažnyčioje vien lenkiškai. Kodel taip iki šiolei skriaudžiami lietuviai, sunku pasakyti. Ar nereikėtų jiems krustelti ir ieškoti savo teisių. Būdamas Benekainiuose šventoriuje pastebėjau lietuvišką paminklą, pastatytą kun. J. Stragui. Net griaudu pasidarė. Nejaugi nėra kam pasirūpinti tuo paminklu? Apleistas, neapžiūrėtas. O rodosi nedaug tereikia aptvarkyti.

Raškinis.

Gardino apskr.

Mardasavas, Marcinkonių vals. *Keisti papročiai.* Šių metų pradžioj Marcinkonyse paskirtas naujas policijos komendantas, kuris pradėjo statyti naujus reikalavimus. Pav., neužtenka užmelduoti, apie Šv. Kaz m. Dr-jos skyriaus susirinkimą, bet reikalauja atsiųsti furmanką parvežti policijos atstovą į tą susirinkimą. Parvežimas sunkus, nes į Marcinkonys turime net 12 kil., del to niekas nenori važiuoti.

J. —aš.

Trumpai apie viską.

— Austrijoje jau nuo senai prasidėjo riaušės studentų nacijonalistų prieš žydus. Jų riaušės taip įkirėjo sveikesnei visuomenės daliai, kad pradėta nerimauti Del muštinių tarp studentų uždaryta Vienos universitetas, politechnika ir prekybos, kalnų ir veterinarijos akademijos. Tik tie studentai, įleidžiama į mokyklas. kuriems reikia laikyti kvotimai.

— Čekoslovakija įveda pas save aukso valiutą.

— Anglijoje paskutinėmis dienomis bedarbių skaičius padaugėjo iki 1.224.000. Parlamente darbo partijos vyriausybė pirmąjį opozicijos puolimą atmušė. Parlamente visos partijos prieš konservatorius palaikė Makdonaldo vyriausybę. Dar nežinia, kuo baigsis paklausimai del Indijos.

— Berlyno vyriausis burmistras įpainiotas į bylą už kyšių ėmimą. Jam pareikšta nepasitikėjimas, už kurį balsavo liaudininkai, centras, tautininkai ir komunistai. Per posėdį komunistai su socialistais net pasikumščiavo.

— Amerikoje pripuolusiais metais vedybų skaičius sumažėjo, persiskyrimų — padidėjo.

Įvairūs patarimai.

Klausimas. Ar galima gauti Vilniuje gramofonų plytelių lietuvių kalba ir kiek jos kainuoja? *Šarkakojis.*

Atsakymas. Gramafono plytelių lietuvių kalboje Vilniuje negalima gauti.

Klausimas. Norėčiau savo brolį leisti į užsienius, būtent į Uragvajų, bet nežinau, kas tai yra per šalis, koks klimatas ir kokios darbininkų sąlygos.

Šarkakojis.

Atsakymas. Uragvajuje yra visokio klimato, bet bendrai tas klimatas netinka mūsų krašto žmonėms. Prie tokio klimato reikia pamažu priprasti, o be to į europiečio organizmą jis veikia žudomai. Kai del darbininkų sąlygų, tai gali jos būti geros ir gali būti nepakenčiamos. Jei emigracija rūpinasi valdžia, arba kuri nors rimta draugija, kuri parenka atatinkamus visais atžvilgiais plotus, tai sąlygos gali būti geros. Be to sąlygos gali būti nepakenčiamos ir neorganizuotai važiuoti į tą šalį tus tas pat, kaip ir pasirašyti sau mirties sprendimą.

Klausimas. Pas mus vienam sodžiuje nuo kurio laiko veikia Pieninės Bendrovė. Prie tos Bendrovės daug buvo prisirašę narių iš mūsų ir aplinkinių sodžių. Tos Bendrovės Valdyba, negaledama savo lėšomis padaryti išlaidų, prieš trejus metus, būk tai Bendrovės įrankiams, pasiskolino iš banko 13,000 zlotų. Bendrovės Valdyba rūpinosi per 3 metus jos reikalais ir del tam tikrų priežasčių (būk del narių tamsumo) neturėjo pelno, todel negalėjo sugrąžinti skolos ir ta suma tapo padalinta nariams sumokėti. Pareigų atžvilgiu, tai vieni nariai aktyviai dalyvavo Bendrovės dalykuose, o kiti pasyviai. Vieni nešė pieną, o kiti užsirašė tik tam, kad lengviau gavus paskolos. Treti užsirašė nariais, kad nešioti pieną, vienok jo visai maža nešė arba visai nenešė. Dabar Valdyba iš visų lygiai reikalauja, atsižvelgiant į karvių skaičių po 25, 40 ir 80 zlotų. Taigi prašau patarti, ar gali mus patraukti teisman už nemokėjimą ir kas daryti, kad apgynus save?

Atsakymas. Pieninės Bendrovė yra dalykas labai geras, bet tik ten, kur yra atatinkamos sąlygos, tai yra pakankamai karvių ir pašaro. Tačiau pieninė gali pasekmingai plėtotis tik tada, kai visi nariai neša pieną ir juo pieno būna daugiau, juo ir pačios pieninės reikalai būna geresni. Iš Tamstos laiško betgi matyti, kad jūsų pieninė yra viena savo rūšies, nes nariais įstojo tik tam, kad lengviau gavus paskolą. Panašaus spekuliavimo negalima pagirti. Kuomet dedi parašą ir duodi pasižadėjimą, tai pirma reikia gerai pagalvoti, ar tą pasižadėjimą galėsi ištesėti. Tuo tarpu Tamstos davėte pasižadėjimus, pasirašydami tam tikras deklaracijas ir tų pasižadėjimų iškarto nemanėte pildyti, per tai patys sau padarėte negerai ir kitus, visai nekaltus žmones įtraukėte į bėdą. Taigi doros atžvilgiu Tamstos neturite jokios racijos. Pasielgėte negerai ir todel dabar turite panešti konsekvencijas. Klausiate kas gali iš to išeiti? — Išeis tai, ką numato Jūsų pieninės statutas ir pasirašytos deklaracijos. Perskaitykite ir sužinosite.

Klausimas. Prašau patarti, kaip atpratinti mažą kumelaitę nuo žindymo? Pas mus taip atpratinėja: per kokias tris dienas laiko kumelaitę atskirai nuo motinos, paskui kumeliukui uždeda apinasrį su vinimis, tai kaip kumeliukas nori žįsti, tai įduria kumelei į tešmenį ir ši nesiduoda. Tuo būdu per kurį laiką kumeliuką atpratina. Bet man rodos, kad panašus būdas yra barbariškas ir todel prašau nurodyti kurį kitą būdą.

Pranas Braslavietis.

Atsakymas. Paprastai laiko kumeliuką atskirtą nuo motinos ilgiau, negu tris dienas, per tą laiką kumelė užtrūksta ir paskui nesiduoda žįsti. Kad kumeliukas lengviau būtų atpratinti, reikia jį prieš nutraukimą jau pripratinti prie pašaro. Jeigu yra, tai naudinga jam duoti lieso pieno. Jeigu kumeliukas pripratintas prie pašaro ir gerai būna šeriamas, tai jis pats jau taip nesiveržia prie motinos, kuomet ši nesiduoda žįsi. Jeigu nežiūrint į tai kumeliukas sunku būna atpratinti nuo žindymo, tai tada tenka jam uždėti apinasris, bet ne su vinimis, o su šiaip kokiu nors dygiu daiktu, pavyzdžiui, su ežio odos gabalu.

Klausimas. Prašau patarti, kaip reikia sodas perkelti į kitą vietą? Obelys ir kriaušės 15 metų senumo ir jau gana storos. Kada geriau pernešti: pavasarį ar rudenį? Ir kaip prižiūrėti, kad vaisius vestų? *Ukinįnkas.*

Atsakymas. Norint persodinti į kitą vietą senesnius vaisinius medžius, elgiasi taip. Rudenį, kol žemė dar neįšalusi, aplinkui medį, toliau nuo liemens, iškasa siaurą ir gilią grabią, kurion paskui primeta lapų ir šiaip šiūkšlių. Tuo pačiu laiku į paskirtą vietą medžiams iškasa atatinkamo didumo duobes. Paskui vėliau, kai nuo medžių lapai nukrinta ir žemė įšala, medžius iškelia su gabalais žemių ir ant kuolų arba šlypkių parveža į naują sodinimo vietą. Kad vežant medis nesijudintų, reikia jis kaip nors pririšti. Tam tikslui daro trikampius iš karčių, prie kurių pririša medžio liemenį. Išimti medis iš senosios vietos reikia atsargiai, kad žemės nenubyrėtų. Tą darbą geriausia atlikti kartimis arba kuolais. Turiu pastebėti, kad ši darbą ir geriausia atliktumėt, vistiek nėra garantijos, kad medžiai prigis. Nuo savęs mes Tamstai nepatartume tuo darbu užsiimti, nes daug kas tokį persodinimą praktikavo ir likdavo nepatenkinti. Tamstų sodžius regis, liko išskirstytas į kolonijas. Todel paduodame Tamstai tokį sumanymą. Pasiūlykite kaimynui, kuriam teko Tamstos sodas, kad už kiekvieną medį Tamstai kas metai duotų tam tikrą laiką, sakysime po 5 pūdus vaisių. Tuo tarpu Tamsta gali užsivesti jauną sodą. Kol Tamstos sodas paaugs, vaisių turėsite pakankamai, o kaimynui nereiks užsivesti naujo sodo. Mūsų išmanymu, panaši išeitis yra abiem pusėm geriausia, juo labiau, kad persodinant senesnius medžius daug reikės padėti darbo, o ne kiekvienas medis prigis.

Klausimas. Pas mus dažnai pasitaiko, kad gyvatė įkanda gyvulį. Mes tokiuose atsitikimuose paprastai į šeptūnus kreipiamės. Norėčiau žinoti, kokiais vaistais be šeptūnų galima būtų išgydyti? *Kopūstas.*

Atsakymas. Tokiuose atsitikimuose geriausia tuojau kreiptis į artimiausią gyvulių gydytoją.

Klausimas. Karo metu pas mus daug kas paimta ir neužmokėta ir tik buvo išduoti kvitai. Mūsų krašte tų kvitų kiekvienas ūkininkas turi nemaža. Bet dabar mums teko girdėti, kad yra koks tai komitetas, kuris renka žinias apie karo nuostolius ir žada už tuos nuostolius atlyginimą išreikalauti. Todėl prašau patarti, ar čia nėra kokio apgavimo ir kur randas toks komitetas?

M. B.

Atsakymai. Panašūs komitetai gali turėti kuogeriausius norus, bet abėjotina, ar jie gali ką nors padaryti, išskyrus tai, kad išvilios iš lengvatikių vieną-kitą auksiną. Mes apie tokius komitetus negirdėjome, o jei ir girdėjome, tai nekreipėme į juos mažiausios domės. Patartume ir Tamstai būti atsargiam su tais komitetais, nes jau buvo atsitikimų, kad valdžia tokius komitetus likvidavo ir jų vadus patraukė atsakomybėn.

Klausimas. Mano telyčia 7 mėnesių netikėtai pasibėgo. Taigi, prašau patarti, kas dabar daryti: ar telyčią parduoti, ar laikyti ir kas iš to gali išeiti?

M. B.

Atsakymas. Panašiam atsitikime nieko nereikia daryti ir kantriai laukti, kas iš to išeis. Gali būti, kad jaunam telyčios organizmui tai nieko nepakenks ir viskas užsibaigs lengvu išsimetimu. Patariame jas daboti, lai turi ramybę; neleisti jos kartu su kitais galvijais tr žiūrėti, kad buliai prie jos neprieitų.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Užsienių reikalų ministeris.

Lietuvos Prezidentas paskyrė vieton prof. Voldemaro užsienų reikalų ministeriu d-rą D. Zaunių, kurs ligšiol vedė užsienio reikalų ministerijos reikalus. Jo paskyrimas reiškia, kad užsienio politiku bus vedama ta pačia kryptimi, kaip ligšiol. Tai jau nepatinka Rygos latviams ir kas už pečių prieš Lietuvą stovi. Jau latvių spauda pabrėžia, kad jų prezidentas Zemgals nevažiuosiąs Kaunan. Mat, ne tiek yra svarbus „broliškas" latvių prezidento vizitas, kiek naujas užsienių reikalų ministeris. Tai rodo, kad pradžia padaryta nebloga. Lenkų spauda pradėjo rašyti apie lenkų persekiojimus Lietuvos bažnyčiose, kaip 1927 m. buvo rašoma apie mokyklas.

Laukiama revizoriaus.

Spauda praneša, kad artimiausiu metu Sovietų Rusijos kontrolierius Roizemanas, kuris nesenai revidavo Rusijos atstovybę Paryžiuje, — žadąs atvykti Rygon, Talinan ir Kaunan, kur taip pat reviduos Sovietų Rusijos atstovybes.

Su Švedais susitarta.

Iš Kauno praneše, kad paskutinėmis dienomis Lietuvos vyriausybė galutinai susitarė del degtukų monopolio išnuomavimo Švedų trestui (sąjungai) 35 metams. Užtat Lietuva gauna 60 milijonų litų paskolos labai lengvomis sąlygomis, būtent 6% metams. Degtukai del šios sutarties nepabrangs. Beto švedai sutiko Lietuvos iždui sumokėti 2 milijonus litų atlyginimo del akcizo atmainymo.

Ką rado pas suimtuosius plečkaitininkus.

Pereitame numeryje jau minėjome, kad nespėjus „Lietuvos Žinioms" pasidžiaugti del plečkaitininkų „išnykimo", lapkričio mėn. 2 d. Lietuvos kriminalinė policija vėl suėmė Vievo miestely du įžymius plečkaitininkus, pas kuriuos rasta vienas didelis mauzeris, vienas didelis parabelis, du dideli brauningai, apie 150 šovinių, dešimts rankinių granatų ir ryšulys plečkaitininkų laikraštuko „Pirmyn" ir kitokios jų „literatūros".

„Lietuvos Aidas" praneša, kad suimtieji plečkaitininkai „instrukcijas ir pinigus gaudavę iš buv. seimo atstovo Paplausko, gi šį subsidijuojanti"... Kas subsidijuoja, skaitytojams, žinoma. Ir po viso to, p. Ancevičius žinoma, kratysys, ir toliau loš tariamojo Burcevo vaidmenį.

Miestas, kur perdaug pinigų.

Paskutiniu metu visuose Kauno bankuose ir šiaip kasose prisirinko labai daug pinigų. Kad sulaikius kapitalo plaukimą į bankus, nutarta sumažinti procentas. Laimingas Kaunas turįs tiek daug pinigų ir neturįs skurstančių bedarbių.

Laukiama didelių ekskursijų iš Amerikos.

Telegramos praneša, kad nesenai įvyko Broklino mieste Amerikos lietuvių laivų agentūrų atstovų susivažiavimas, kuriame vienbalsiai nutarta kitais, 1930 metais suorganizuoti 8 dideles ekskursijas Lietuvon. Tose ekskursijose dalyvausią daugiau 10.000 lietuvių. Pageidautina būtų, kad Amerikos lietuviai lankydami Nepriklausomąją Lietuvą, nepamirštų kartu aplankyti ir Rytų Lietuvos krašto.

Klaipėdiečiai tarnaus Lietuvos kariuomenėj.

1930 metais sausio 1 dieną baigiasi Klaipėdos konvencijos dalis, kurioje yra kalbama apie Klaipėdos krašto gyventojų atleidimą nuo karo tarnybos. Tas terminas baigiasi kaip tik 1930 m. sausio 1 d. ir nuo to laiko Klaipėdos gyventojai turės atlikti karo prievolę Lietuvos armijoj.

Buvęs prezidentas—kandidatas į viršaičius.

Lietuvos laikraščiai praneša, kad į Kretingos valsčiaus viršaičius pastatyta buvusio Respublikos prezidento kandidatūra. Nors savivaldybių rinkimuose nei mitingų, nei agitacijos nėra, visgi už A. Stulginskio kandidatūrą daugelis agitavo. A. Stulginskis gyvena savo pirktame Jokubavo dvare, netoli Kretingos.

I-jo spektaklio 25 metų sukaktuvių minėjimas.

Spalių men. 31 d. sukako 25 metai, kaip Šiauliuose įvyko pirmas viešas lietuvių spektaklis Šiauliečių veikėjams suvaidinus „Amerika pirtyje" Joniškio padegėlių naudai. Spektaklis savo laiku buvo labai žymus veiksnys mūsų visuomeninio sąjūdžio ir tautinės kultūros istorijoje. Jam tinkamai pažymėti Šiaulių kraštotyros dr-jos valdyba lapkričio mėn. 1 d. 7 val. vak. „Liaudies namuose" suruošė iškilmingą to 1-jo lietuvių spektaklio 25 metų sukaktuvių minėjimą. Iniciatoriai ir dalyviai: kun. Ambraziejus, kun. Petras Šaulys, Ginčytė-Ramanauskienė, Venskaitė-Šlapelienė, Jokšas, St. Gasiūnas, Žilinskas-Žalys, M. Dyzerakė-Zoverienė, Pr. Šaulys, St. Šlaustas, P. Bugailiškis, J. Dyzeraka, J. Jankuvienė, Stanelis, Venclavaitė, Šapkauskai, Daukšas,

zija, St. Špokas ir dr. St. Paškevičius ir kandidatais p. A. Valaitis.

Sumanymuose buvo iškeltas nuosavių namų klausimas. Tuo reikalu įgaliota rūpintis valdyba.

Keliais plečkaitininkais daugiau.

Lenkų spauda pereitą penktadienį pranešė apie dviejų lietuvių kariuomenės puskarininkų sugavimą Trakų bare. Tai 1 Lietuvos Usarų pulko puskar. Buckus ir parubežio sargybos puskarininkas Žemaitis. Abudu esą pabėgę iš kalėjimo, kur buvo padėti ir jau nuteisti sušaudyti už agitaciją už Voldemarą, bet prezidento pasigailėti.

Skaitant tas žinias, taip ir jauti grynų melą. Jau visų pirma todel, kad apie minėtų asmenų nuteisimą nieko nesigirdėjo, o juo labiau už agitaciją už Voldemaro grįžimą; čia, tikriausiai, turima reikalo su kokiais nors kriminalistinio pobūdžio plečkaitininkais. Na, Paplausko ir Ancevičiaus kompanijoj vis dviem bus daugiau.

Kainos kyla.

Per spalių mėnesį išlaidos pragyvenimui Vilniuje padidėjo $1^1/_3$ procento. Ir tai po taip derlingų metų.

Įdomu koks bus tas pranešimas.

Mes jau rašėme, kad nesenai Vilniuje lankėsi Tautų Sąjungos tautinių mažumų sekcijos pirmininkas p. Carcer, kuris len. ų lydimas lankėsi lietuvių mokyklose. Dabar laukiama jo oficijalaus pranešimo apie lietuvių visuomenės padėtį Rytų Lietuvoj.

Pažiūrėsime koks tasai bus pranešimas.

Trumpai apie viską.

— Po Haagos konferencijos didžiųjų Europos valstybių atstovai ilgai Baden Badene tarėsi tarp kita ko, kur steigti tarptautinis bankas. Banko organizacinis komitetas vienan balsan nutarė bankui vietą parinkti ne Belgijoje, tik Šveicarijoje.

— Latvijos lietuviai jungiasi į vieną organizaciją, kuri reguliuos ir vienys esamų ligi šiol draugijų veikimą.

— Tilžėje mirė Jošys. Jis buvo Mauderodės spaustuvės lietuviško skyriaus vedėjas ir per jo rankas perėjo daug mūsų knygų spaudos draudimo metu.

— Klaipėdos uoste judėjimas nemažėja; paskutiniu metu iš jo išvežama daug javų; vienų tik sėmenų išvežta 4.500 tonų.

Sovietai lapkričio 7 d. minėjo 12 m. jų gyvavimo sukaktuves. Jų viršūnės patenkintos ir ekonomine šalies būkle ir politiniais laimėjimais.

— Sovietų užsienių reikalų kamisorius Čičerinas tikrai jau negrįš į savo vietą; jį pavaduos Rikovas.

VIETOS KRONIKA.

P. Liudviko Abramavičiaus jubiliejus.

Pereitą šeštadienį (XI—9 d.) suėjo lygiai 25 metai, kai pradėjo darbuotis publicistikoje visiems vilniečiams žinomas p. Liudvikas Abramavičius, kultūringiausio, kaip patys lenkai sako, laikraščio „Przegląd Wileński'o" redaktorius. P. Abramavičius jau nuo senai leidžiamame savo laikraštyje ištvermingai gina šiame krašte gyvenančių tautų teises ir reikalus smarkiai kovodamas prieš neteisėtumus ir visokią nepadorią ekspansiją. P. Abramavičius išdirbęs evoliucijos keliu savo pažiūrą į šio krašto politinę konjunktūrą, tapo idealiniu krajovcu, ir tą ideologiją nenuilstamai propaguoja „Przegląd Wileński'o" skiltyse, kur visais, liečiančiais šį kraštą klausimais, jis visuomet gyvai atsiliepia. P. Abramavičius taip pat energingai gina tautinių mažumų teises prieš visokias užmačias, kurių ypač labai daug atsirado dabartiniais laikais.

Jubiliatą lietuvių visuomenės vardu sveikino Laikinojo Vilniaus Lietuvių Komiteto pirmininkas p. K. Stašys.

Lietuvių Sanitarinės Pagalbos Draugijos susirinkimas.

Pereitą šeštadienį Lietuvių poliklinikos bute įvyko metinis Lietuvių Sanitarinės Pagalbos Draugijos narių susirinkimas.

Pranešimą apie draugijos veikimą ir Poliklinikos gyvavimo apyskaitą padarė d-ras D. Alseika. Iš pranešimo paaiškėjo, kad padavus pernai perredaguotus Draugijos įstatus patvirtinti, jie po pusės metu buvo sugrąžinti papildyti. Toliau sužinota, kad Poliklinika, nežiūrint tapo didelės konkurencijos ir sunkaus gyventojų padėjimo, pasisekimą turi ir metai į metus jos padėtis gerėja. Poliklinikoj gydosi, kaip pasirodo, 80% sodiečių ir tik 20% miesto gyventojų.

Revizijos komisijos pranešimą padarė p. P. Karazija, konstatuodamas kaikuriuos netobulumus. Po to ėjo gana gyvos diskusijos, kuriose buvo viskas išaiškinta.

Slaptu balsavimu išrinkti valdybon beveik tie patys asmens: Dr. D. Alseika, dr. V. Ligeika, dr. V. Alseikienė, dr. J. Šlapelis ir prov. Vl. Narbutas. Kandidatais dr. J. Matjošaitienė ir p. A. Krutulys. Revizijos komisijon: P. Kara-

Įvairenybės.

Prancūzai — karalių virėjai.

Prancūzai jau seniai didžiuojasi, kad jų tautybės žmonės gamina valgius viso pasaulio karaliams.

— Mūsų virėjai — virėjų karaliai ir karalių virėjai.

Prieš karą garsus prancūzas virėjas Eskofije gamindavo valgius kaizeriui Vilhelmui. Jis kas rytas su kaizeriu pasitardavo apie gaminamus tai dienai valgius. Po tokių rimtų kalbų kaizeris paklausdavo, kaip ponios Eskofje sveikata, o virėjas iš savo pusės teiraudavosi apie kaizerienės sveikatą.

Kartą Vilhelmas pareiškė Eskofje, kad jis norėtų palaikyti su Prancūzija bičiuliškus santykius. Virėjas atsakė:

— Tai labai lengva padaryti: grąžinkite mums Elzasą ir Lotaringiją, jūsų didybe.

Dabar anglų laikraščiai iškelia karaliaus Jurgio virėjo, taip pat prancūzo, nuopelnus.

Jis dėjo visas pastangas, kad griežtai laikydamosi griežtos dietos, kurią nustatė karaliui gydytojai, galėtų gaminti gardžius ir apetitą sukeliančius valgius.

Virėjas puikiai atliko savo uždavinį ir todėl susilaukė ypatingos karaliaus, jo artimųjų ir gydytojų padėkos.

Gyvenimo romanas.

Viena amerikietė mergina nesenai padarė žygį, kurs gali būti sugretintas su didžiausiais kriminalinių romanų nuotykiais. Toji mergina, vardu Gloria Sweek, buvo sužiedotinė vieno plėšiko, kurs prieš trys mėn vidurdienį apiplėšė didelę brilijantų kautuvę ir su pagrobtomis brangenybėmis paspruko automobiliu. Po kelių dienų tačiau jis buvo suimtas, kai norėjo pagrobtus daiktus parduoti. Gloria Sweek labai nusiminė, išgirdusi apie suėmimą, ir vis galvojo, kaip jį iš kalėjimo išvaduoti. Perskaičiusi laikraščiuose, kad jos sužiedotinis yra pervežtas į psichiatrinę ligoninę ištyrimui, ji sugalvojo nepaprastai drąsų planą. Su savo broliu ji pagrobė gydytoją, kurs turėjo tą dieną eiti jos sužiedotinio apžiūrėti, ir nugrimavusi savo brolį, panašiai kaip gydytoją, ji pasiuntė daryti ekspertizos. Remiantis tokio „gydytojo" parodymais, teismas pripažino plėšiką nekaltu ir įsakė padėti jį į bepročių namus vėl atsilankė tas pat „gydytojas", kurs atvyko automobiliu ir pasiėmė plėšiką dar kartą patyrinėti. To tyrinėjimo rezultatai buvo toki, kad plėšikas daugiau į bepročių namus negrįžo... Šis gudriosios mergaitės sugalvotas ir įvykdytas žygis sukėlė Amerikoje tikrą sensaciją.

Redakcijos atsakymai.

P. M. Bijūnėliui. Tamsta perrašei poeto Prano Vaičaičio eiles „Šį pavasarį derlinga" ir jas atsiuntei mums, kaipoisavas. Taip daryti negalima. Netilps. Pre šios progos visiems jauniems poetams primename, kad tik savas eiles siųstų.

P. Šenpiuviui. Ačiū už žineles, bet jų sunaudoti negalime, nes skaitytojams neįdomu, kad Antalėdės mergaitės taip mėgsta šiliavoti. Gal gi susipras. Lauksime linksmesnių žinių.

P. Nesavui. Dovanai Tamsta rūstauji. Reikėjo bent parašyti, kad Tamsta tą korespondenciją perrašei, o jeigu Tamsta to nepadarei, tai mes buvome įsitikinę, kad Tamsta tyčia paduodi svetimo asmens pavardę.

P. V. M. Tamstų korespondencija telpa. Ačiū. Dieve padėk gražiame Tamstų sumanyme.

P. J—ašui. Korespondenciją dedame. Į paklausimus atsakome.

P. Riešučiui. Sutrumpinę įdėjome. Ar Tamsta negali mums tiesiog siųsti korespondencijos?

P. Kanapinskiui. Ačiū. Sunaudosime.

P. Berželiui. Liūdna, kad Margionių ir Šklėrių jaunimas daužosi galvas Gal susipras ir liausis.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas. „RUCH" Spaustuvė, Totorių g.